

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ
АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 18-19 квітня 2019 року)

**Суми
2019**

Анна Захарченко,

студентка Сумського державного університету

УНІВЕРСИТЕТ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР

Актуальність. Становлення людини, як особистості неможливе поза соціумом. Великий вплив на цей процес належить освіті, а, особливо, навчальним закладам вищої освіти, головною метою яких є створення сприятливих умов для навчання, самоосвіти, саморозвитку та самовдосконалення в обраних сферах, сприяння встановленню міжособистісних контактів, сприяння в оволодінні сучасними інноваційними технологіями тощо.

Пріоритетом університету завжди було і залишається прагнення формувати вільно мислячу творчу особистість, яка здатна самостійно вирішувати світоглядні та професійні завдання. А професійне становлення індивіда залежить від організації навчального процесу, самостійної роботи, виховної діяльності тощо. Значна частина в цьому процесі відводиться організації самостійної роботи, вільного часу студентів та дозвілля. Така організована взаємодія на теренах університету об'єднується єдиним соціокультурним простором, що формує позитивне відношення до майбутньої професійної діяльності, сприяє оволодінню професійними компетенціями та формуванню духовно розвинутої особистості.

Метою даної роботи є розгляд соціокультурного простору як потенціалу університету, як системи зв'язків навчання, виховання, закладів культури та мистецтва, громадських організацій, роботодавців тощо.

Основні результати дослідження. Соціалізація індивідів відбувається під впливом різних чинників, таких як елементи соціального середовища, конкретні події, явища і процеси, а також від конкретного регіону та від соціального оточення.

Здебільшого випускники шкіл мають недостатній рівень соціалізованості, а саме слабо сформовану життєву позицію, нерозвинуті соціальні здібності, що не дає змогу адаптуватися у соціумі. Це означає те, що в школі був сформований простір, де перевагу надавали навчанню аніж всебічному розвитку особистості. Особливо гостру потребу в такому просторі відчують підлітки, оскільки підлітковий вік є вирішальним етапом у соціалізації особистості. І саме університет, завдяки його соціокультурному простору, допомагає молоді адаптуватися та інтеріоризуватися у суспільстві [1]. При цьому, на сучасному етапі лідируюча роль університету полягає в зміні його місії і функцій [3].

Взагалі складовими простору університету є освітній, соціальний та культурний. Так, у суспільстві освітній простір має декілька видів: співіснування та взаємодія будь-яких можливих освітніх сфер та їхніх компонентів; освітній простір відрізняється в різних епохах і культурах; освітній простір може бути локалізованим, наприклад, освітній простір вищого навчального закладу.

Таким, чином поняття «освітній простір» охоплює всі можливі системи освіти, а також інші характеристики, які дозволяють спостерігати за динамікою, станом та структурою освітнього процесу.

На освітній простір впливає зовнішній чинник, тому що будь-який вищий навчальний заклад не може існувати поза соціальною сферою і виникає в результаті людських відносин. Отже, простір в якому ми живемо є соціально визначеним та сконструйованим. Тому, для виконання основних функцій, університету необхідна соціальна сфера, яка створена та регулюється самим вишем. Така сфера повинна мотивувати студентів та працівників на отримання та засвоєння нових знань.

Культурний простір - це комплекс переваг населення, зосереджених у межах певного простору. Дані культурні переваги проявляються в суспільній поведінці людей. Структурно культурний простір складається з чотирьох складових:

1. Символічної діяльності, що виконує функція навчання людей нормам поведінки в суспільстві;
2. Нормативно-соціальна поведінка, що є формою взаємодії;
3. Мова, за допомогою якої здійснюється соціальна взаємодія;
4. Мораль, за допомогою якої здійснюється регулювання соціальної взаємодії.

Символічна діяльність є важливою складовою культурного простору в цілому і зокрема університету. Вона поділяється на вербальну, наприклад, релігійні та фольклорні тексти, філософські та наукові праці, літературні та публіцистичні праці; невербальні - скульптурні, образотворчі, музичні, хореографічні, архітектурні, кінематографічні та інші; релігійне мистецтво та ритуали; соціальний етикет; мода, зачіски, макіяж; прикраси; політичні символи та знаки.

Таким чином символічна діяльність формує культурний простір, крім того, грає важливу роль у формуванні психіки людини та її інтелектуального розвитку. І, тим самим, створює сприятливі умови для розвитку особистості у просторі університету.

Нормативно-соціальна поведінка, що формує культурний простір, а отже і простір університету, є нормативною, ситуативною, ігровою. Але саме повсякденна нормативна поведінка, що підтримується історично традицією затверджується владними структурами. Нормативна поведінка регулює не виробничі, а побутові взаємодії між людьми. Таким чином, поведінка відіграє важливу роль у становленні культури й культурного простору. Завдяки чому люди здійснюють соціальну взаємодію, знаходять спільні інтереси, встановлюють ієрархічні порядки.

Мова і її словниковий склад є прикладом культурного порядку. За допомогою мови визначається стійкий порядок словосполучення і слововживання. Мова — це форма культури, яка втілює властиві їй риси: соціальна поширеність, повторюваність, стійкість. При цьому, словниковий запас є основою культури. Мова відображає, те що є в культурі та показує, як

функціонують і взаємодіють різні складові культури. Вона є основним засобом спілкування та передачі, отримання й розуміння інформації. Тим самим, культурне середовище формується через інтенсивне, постійне та вільне спілкування людей.

Мораль - це комплекс засобів, за допомогою яких здійснюється культурна регуляція соціальних взаємодій і комунікацій та без яких не можливе існування будь-якого культурного простору, а особливо соціокультурного простору університету.

Отже, культурний простір - це динамічне утворення, яке змінюється зі свідомістю суспільства. Він є соціальною сферою свідомості людей. Збереження культурного простору - дуже важливий аспект у розвитку суспільства. Це збереження не тільки традицій і звичаїв, а перш, за все, самосвідомості людського суспільства.

Взаємозв'язок соціального та культурного середовища університету, що опосередковано діяльністю різних суб'єктів, породжує особливу реальність, що фіксується поняттям «соціокультурний простір», де «соціальне» вказує на суб'єкт діяльності, а «культурне» — на якість і сферу його активності [2].

Соціокультурний простір, можна охарактеризувати такими властивостями, як: багатофакторність (культурні, соціальні, навчальні, виховні та інші); ресурсність, тому що кожен чинник простору має або може впливати на об'єкт освіти; структурованість; конструйованість; керованість.

Соціокультурний простір університету є конкретним освітнім простором, культурно й соціально організованим навколо суб'єктів і об'єктів освіти вишу, і тим самим впливає на розвиток індивіда, формує його індивідуальність та особистість.

Основні висновки дослідження. Розглянувши такі складові соціокультурного простору університету як соціальний, культурний простори та їх структурні елементи, можна зазначити, що соціокультурний простір включає соціально-культурні об'єкти, пов'язані зі створенням і поширенням культурних цінностей; характеризується своїм впливом на різні сторони культурної

діяльності особистості; дозволяє зберегти відому стійкість структурних утворень і підтримувати стан постійної готовності до змін та відновлення, а також закріплює й накопичує ті знання, способи, вміння, які традиційно знаходили застосування, котрі передавалися наступним поколінням; репрезентує культурну сутність побуту, спосіб життя, його рівень і якість; є посередником між особистістю й навколишнім світом, відповідаючи потребам студента, забезпечує йому можливість найбільш адекватно увійти в соціокультурний простір суспільства.

Список використаних джерел:

1. Алексеева О. Р. Роль соціокультурного простору освітнього закладу в соціалізації підлітків.// Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка : зб. наук. праць. Вип. 30 / Глухівський НПУ ім. О. Довженка ; редкол. : О. І. Курок (відп. ред.) [та ін.]. – Глухів : РВВ Глухівського НПУ ім. О. Довженка, 2016 – 204 с. – (Серія : Педагогічні науки; вип. 30).
2. Флиер А. Я. Культурная среда и ее социальные черты [Электронный ресурс] / Флиер А. Я. // Знание. Понимание. Умение. – 2013. - №2. – Режим доступа : http://www.zpu-journal.ru/e-zpu/2013/2/Flier_Cultural-Milieu/
3. Chatterton P., Goddard J. The Response of Higher Education Institutions to Regional Needs // European Journal of Education. – 2000. – Vol. 35, – № 4. – P. 475–496.

Карина Глущенко,

студентка Сумського державного університету

СОЦІАЛЬНИЙ ТУРИЗМ ЯК ГАЛУЗЬ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

Актуальність. Вплив сучасного туризму на різні сфери соціуму глобалізованого суспільства викликає потребу у філософському осмисленні цього феномену. Спочатку туризм був локальною соціальною практикою, яка